

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

2019

Tereza Esopová

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

Bakalářská práce

MONOLOK
AUTORSKÁ KNIHA
Tereza Esopová

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Ilustrace a grafika

Bakalářská práce

MONOLOK
AUTORSKÁ KNIHA
Tereza Esopová

Vedoucí práce: Prof. ak. mal. Mikoláš Axmann
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava
Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval(a) samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2019

.....
podpis autora

Obsah

Rešerše zvoleného tématu.....	10
Reflexe a proces tvorby.....	11
Přístup ke sjednocení knihy.....	12
Grafická úprava.....	12
Volba materiálu.....	13
Inspirace	13
Seznam použitých zdrojů.....	13
Resumé.....	14
Seznam příloh.....	15

Rešerše zvoleného tématu

Tématem bakalářské práce je autorská kniha. Volba tohoto tématu byla podmíněna jeho obsahovou bohatostí, jakožto snoubení nejen výtvarného, ale i textového výrazu.

Tyto bohaté disciplíny jsem se rozhodla propojit s dvojitým záměrem. Dát vyniknout jejich samostatné pestrosti a souběžně, nabýt funkce navzájem podpůrné a rozvíjející. Ve své práci jsem ovšem nezvolila rozvíjející charakter, který by dílu propůjčili dva různí autoři, záměrem je zcela jiný podpůrný princip.

Jsou jen velmi těžko dohledatelné zdroje mínění, že dobrý spisovatel musí bezpodmínečně znát o svém textu více, nežli sděluje. Na druhou stranu pravdivost tohoto tvrzení lze dohledat v bezpočtu souhlasných odpovědích významných autorů. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla nastínit možnost hloubky, kterou může v doprovodných ilustracích dílu dodat pouze sám autor textu. Nejde však o hloubku obrazu, nýbrž prohloubení nevyřčené scény. Po vzoru Josefa Váchala jsem zvolila cestu autorské knihy se záměrem využít veškerých dovedností, které může jeden člověk vydat jedné knize. Ve své práci tak uplatňuji nejen autorské texty a ilustrace, ale také vizuální úpravu a vazbu knihy.

Do finálního výběru z autorských textů se dostalo sedm povídek, které byly opětovně revidovány či dokonce přepsány, aby jejich aktuálnost a forma nabyla maximální kvality. Stylem i tématem jsou odlišné. Zde se dostávám k pojetí ilustrací. Hlavní vazbou mezi ilustracemi a textem je zrcadlení jejich různorodosti. Uchýlila jsem se proto ke zvýraznění této ideje zvolením různých grafických technik. Každá grafická technika a taktéž i zvolený způsob pojetí dané techniky propůjčuje ilustraci jedinečný charakter. Zvolenými technikami jsou: linoryt, litografie, suchá jehla a serigrafie.

Cílem nebylo podříditi ilustrace grafické technice, nýbrž vytvořit sedm souborů ilustrací, jejichž podoba se bude upínat výhradně k tomu, co doprovází. Proto byly grafické techniky přiřazeny k jednotlivým ilustracím až po jejich navržení.

Jedno vyvedení knihy je doplněno o originální grafické tisky, které jsou do knihy vlepeny. U tohoto vyvedení bylo zvoleno vizuálně výrazné oblišení v materiálu obálky pro snadnou orientaci mezi výtisky.

Kniha je opatřena jednotným názvem Monolok, symbolizujícím konverzaci jednoho a zároveň poukazující na obavy spojené s prvním publikováním.

Reflexe a proces tvorby

Na začátku tvorby jsem se oprostila od jakékoli myšlenky následného zpracování a vytvořila jsem ke každé povídce skici. Následně jsem provedla užší výběr a k textům, v závislosti na jejich délce, připadly buďto dvě, nebo tři ilustrace.

Ve fázi selekce jsem se začala zabývat přiřazením jednotlivých grafických technik k ilustracím v závislosti na jejich vlastním přirozeném charakteru. Tato fáze byla nepopíratelně velmi náročná, neboť se ukázalo, že výběr techniky zasahuje nejen do vyznění ilustrace, ale také vyznění samotné povídky. Po přiřazení jednotlivých technik jsem ilustrace přizpůsobila materiálu i způsobu tisku. U technik, které se opakují, jsem zvolila různé přístupy v rámci zpracování.

U serigrafie jsem zkoušela alternativy přetisků. U povídky s názvem Soupiží, jsem zvolila možnost přetisku grafitové kresby náznakovým žlutým akcentem. U povídky Pytlík, jsem naopak okusila problematiku tisku na černou plochu. Podklad tmavé barvy byl kompenzován vysokým reliéfem síta. Během tisku linorytu jsem došla k potřebě jednotnosti veškerých ilustrací v otázce perspektivy, světla a barvy. Přestože jsem na začátku volila různorodost, jednotnost v těchto oblastech mi pomohla ilustrace ujednotit v konceptu, což na první pohled není nikterak výrazně patrné, ovšem v celku jsem dosáhla určité harmonie.

Roli perspektivy a světla jsem podřídila kompozici, čímž jsem upozadila její důvěryhodnost a vyzdvihla důležitost celkového vyznění kompozice a atmosféry. Na základě těchto změn jsem přepracovala některé ilustrace, kde se mi potvrdila správnost mého úsudku a to tak, že při tvorbě nových kompozic jsem postupovala volněji a s větší jistotou.

Rozvolnění je patrné například na hlubotiskové ilustraci k povídce Den, kde zacházím až k abstrakci, která mi pomohla vyobrazit dění v povídce a zároveň ponechat čtenáři možnost vlastní imaginace. S propojením velmi tmavých tónů, kterých jsem docílila díky možnostem suché jehly, úmyslně zakrývám informace a popoužím k fantazii.

U litografie mohu poukázat na zmínku o volbě různých technologických přístupů, jelikož doprovází dva texty. U povídky Mraky ovcí jsem zvolila charakter kresby propiskou, zatímco v povídce Černobílý svět s modrýma očima jsem použila charakter malby tuší. Kromě tušové malby jsem se v rámci tohoto souboru povídek uchýlila k větším experimentům. Zejména pak na dvoustránkové ilustraci, kde jsem jednotlivé plány pojala reverzně. V ploše jsem zatřela asfalt s barvou, do kterého jsem po zaschnutí vyrývala bílou linku. Cílem bylo prohloubení obrazu a soustředění pozornosti na dvě dějství ilustrace.

Přístup ke sjednocení knihy

Celkový vzhled ožívá působením výrazně tmavých a světlých ploch. Prvotní záměr barevnosti měl doplnit soubory ilustrací o barevný akcent. V některých případech se ilustrace ukázaly nosné v černobílém vyvedení a ani z hlediska odpovídajících povídek nebyl barevný akcent směrodatný. To vedlo k barevné redukci. Pozornost si vyžádala především nejobsáhlejší povídka Černobílý svět s modrýma očima, v jejímž obsahu má barva důležitou roli. Tím se barevnost redukovala na modrou a žlutou barvu, kterou jsem zvolila také pro oblibu Vermeerových děl. Ve fázi kolorování grafických listů jsem ovšem přikročila k upuštění od modré barvy a zůstala jsem tak pouze se žlutým monochromem. Žluto-černá kombinace jako taková je mi osobně blízká. Vyjadřuje teplo i nebezpečí, je to maximální kontrast pro pozornost.

Grafická úprava

V neposlední řadě celého vývoje práce bylo sjednotit to, co bylo od začátku hnáno do krajů různosti, čehož jsem docílila v závěrečné úpravě vizuálu. V knize je zvolen jednotný sazební obrazec, který ponechává vzdušnost stránky v širších okrajích. Pro knihu bylo vybráno písmo Joanna, které vytvořil Eric Gill. Písmo má jemné stínování a krátké tenké serify pro usnadnění četby obsáhlejších textů. Celkový vzhled je velmi drobný, proto bylo použito velikosti 12b. Výběr se opíral o nutnost nalézt dostatečně neutrální písmo vyhovující všem typům ilustrací.

Jednotlivé kapitoly jsou odlišeny žlutými předěly s funkcí barevného akcentu a ulehčení orientace v knize. Vstupy žlutou barvou a celková různorodost knihy je doprovázena umírněnou černou předsádkou bez dalšího obrazového doprovodu.

Obal byl proveden v různých barevných variacích, přičemž finální podoba prošla maximálním zjednodušením a barevným usměrněním. Žlutá barva se nachází pouze ve spodní části a dokresluje následné dění v knize. Záměrem jednoduché linie bylo asociovat vodu a postavu do ní vnořenou. Finální podoba nakonec vyobrazuje siluetu postavy s dlouhými vlasy, které asociují neklidnou vodní hladinu. Jedná se do jisté míry o optický klam, neboť silueta je zřetelně rozpoznatelná až po otočení knihy vzhůru nohama.

Volba materiálu

Výběr materiálu pro tisk knihy byl zdlouhavým procesem, který do své finální podoby prošel mnoha kompromisy. Původní myšlenka byla, vytvořit skrze volbu papíru asociaci starších tisků s původními vloženými grafikami. Materiál měl být nažloutlý a strukturovaný. S přihlédnutím k možnostem v dostupných velkovýrobách jsem shledala zásadní komplikaci v gramáži nabízených materiálů. Papíry ideální struktury a barevnosti se pohybovaly okolo 145g/m² a výše, což by z hlediska využití a formátu nebylo pro knihu vhodné. Papír takoveto gramáže je pro tento případ tvrdý a neforemný. Mezi hlazenými papíry o vhodné gramáži se vyskytl problém nadměrné bělosti. Jako ideální možností se ukázal být papír z řady Rivers Tradition, pro nějž je charakteristické, jak už i z názvu vyplývá, že má strukturu podobající se tekoucí řece. V kombinaci s názvem knihy Monolok, která taktéž odkazuje na vodu, jsem se rozhodla držet právě této pestré řady papírů. Barevně vyhovující papíry měly 100g/m², což se při kontrolním tisku ukázalo jako nedostačující z důvodu prosvítání. Ústupkem v této volbě byla barevnost papíru. Z řady Rivers Tradition jsem vybrala mírně bělejší volbu, než byla původně zamýšlena a to Rivers Tradition Bright White o 120g/m². Využila jsem i možnosti vyšší gramáže téhož papíru na obal. Předsádkový papír jsem zvolila černý, matný, s lehkou hrubou strukturou, která nikterak nekonkuruje použitému papíru.

U knihy, která obsahuje vložené ilustrace, jsem se rozhodla využít jiný potahový materiál a to přímo ruční papír. Zvolila jsem ho pro kvalitu, honosný vzhled a barevnou koherenci s papírem použitým u grafických tisků.

Inspirace

Nejvýraznějším popudem k vytvoření celistvého díla o jednom autorovi byla tvorba Josefa Váchala, který působil jako soběstačný umělec. Obsáhlost a kvality jeho díla jsou stále takřka nedosažitelné, ale vlastním pokusem vydat se na podobnou cestu jsem se pokusila o přiblížení této ideji.

Ilustrátorem, kterého jsem v průběhu tvorby objevila a využila jeho znalosti řešení kompozic, je Frank Tashlin, známý spíše pro svou tvorbu animace. V knize Mědvěd, který nebyl, jsem se přesvědčila o jeho méně známém talentu minimalistické kompozice a působivých linií.

Seznam použitých zdrojů

VÁCHAL, Josef, 2007. Šumava umírající a romantická. ISBN 978-80-7185-901-7.
TASHLIN, Frank, 2012. Medvěd, který nebyl. Praha: Baobab. ISBN 978-80-87060-57-5.

Resumé

As the topic of my thesis I have chosen the author's book. The choice of this theme was conditioned by its content richness, as a combination of the visual and also the textual expression.

I decided to combine these two disciplines with a dual purpose. Giving out their individual diversity and at the same time create a mutually supportive and developing function. I am not trying to discover a new dimension which would have the cooperation of more authors. I am building my work on a meaning, that good writer must unconditionally know more about his text than he says. Find sources of this concrete opinion is really problematic and hard. But, the truthfulness of this statement can be traced in countless positive responses from major authors. For this reason, I have decided to show the depth that can only be achieved by the author of the text who also creates the illustrations.

It must be clear that it is not the depth of the picture, but the deepening of the unspoken scene. Following the example of Josef Váchal, I chose the path of the author's book with the intention of using all the skills one person can give to one book.

After final selection, I had seven short stories, which have been revised or even rewritten, for their timeliness and quality improvement. They are different in style and theme. Here I come to the concept of illustrations. The main link between illustrations and text is to mirror their diversity. I turned to highlight this idea by choosing different graphic techniques. Each graphic technique as well as the chosen way of conception of the technique gives the illustration a unique character. The techniques chosen are: linocut, lithography, dry needle and serigraphy.

The aim was not to subordinate the illustrations to graphic techniques, but to create seven sets of illustrations, which would develop the content of the stories.

Therefore, the graphic techniques were assigned to individual illustrations only after they were designed.

Final book visual with yellow and black was chosen for gentle effect of warm colour and high contrast with black print. I have chosen a slightly yellowed paper to associate traditional graphic techniques and handmade paper for book cover.

Seznam příloh

Příloha 1

Vývoj ilustrace k povídce Mraky ovčí
Skica, průběh litografie, výtisk

Příloha 2

Vývoj ilustrace k povídce Motýli v Budapešti
Skica, výtisk linorytu

Příloha 3

Ukázka vytváření matrice
Linoryt - lino

Příloha 4

Ukázka vytváření matrice
Suchá jehla – měděná destička

Příloha 5

Původní skici

Příloha 6

Návrh obálky

Příloha 7

Vytváření variací obálky v programu Adobe Illustrator

Příloha 8

Vývoj ilustrace k povídce Motýli v Budapešti
Skica, výtisk linorytu kolorovaného akvarelem

Příloha 9

Vývoj ilustrace k povídce Černobílý svět s modrýma očima
Výtisk litografie, kolorování litografie akvarelem

Příloha 10

Maketa knihy

Příloha 11

Hledání papíru

Příloha 12

Hledání písma

Příloha 13

Finální podoba obálky

Příloha 14

Finální podoba knihy

Příloha 1 - Vývoj ilustrace k povídce Mraky ovčí
Skica, průběh litografie, výtisk

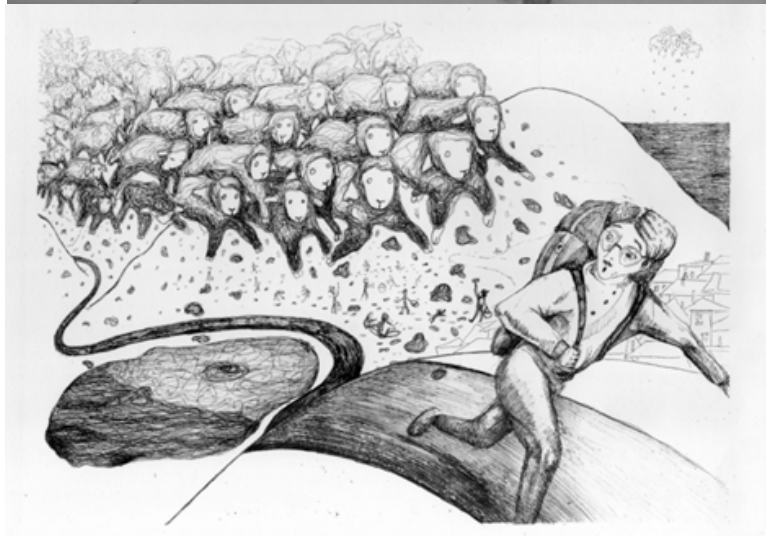
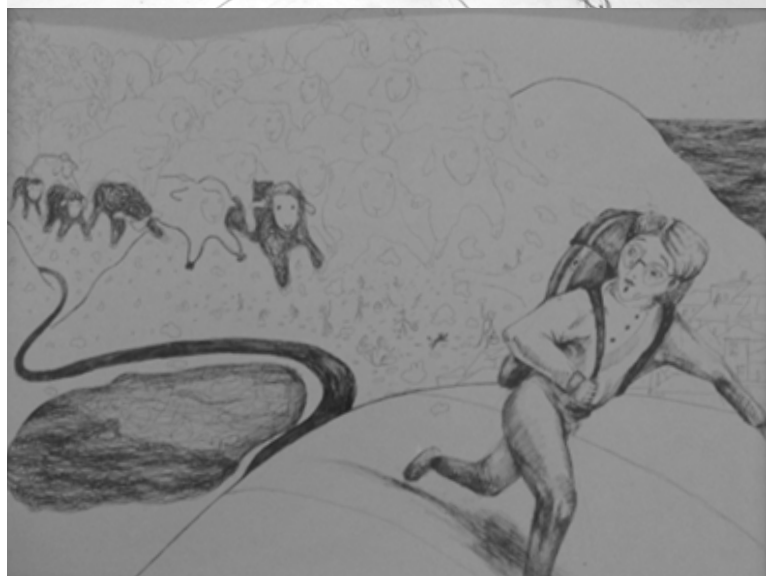
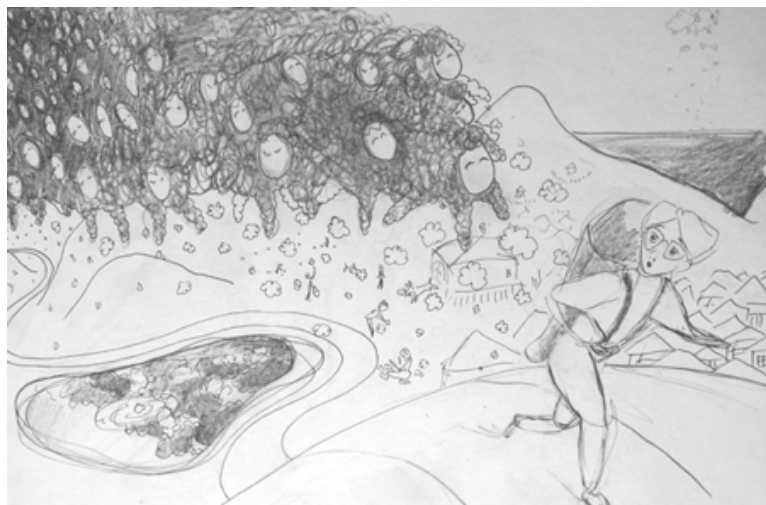

foto vlastní

Příloha 2 - Vývoj ilustrace k povídce Motýli v Budapešti
Skica, výtisk linorytu

Foto vlastní

Příloha 3 - Ukázka vytváření matrice
Linoryt - lino

Foto vlastní

Příloha 4 - Ukázka vytváření matrice
Suchá jehla – měděná destička

Foto vlastní

Příloha 5 - Původní skici

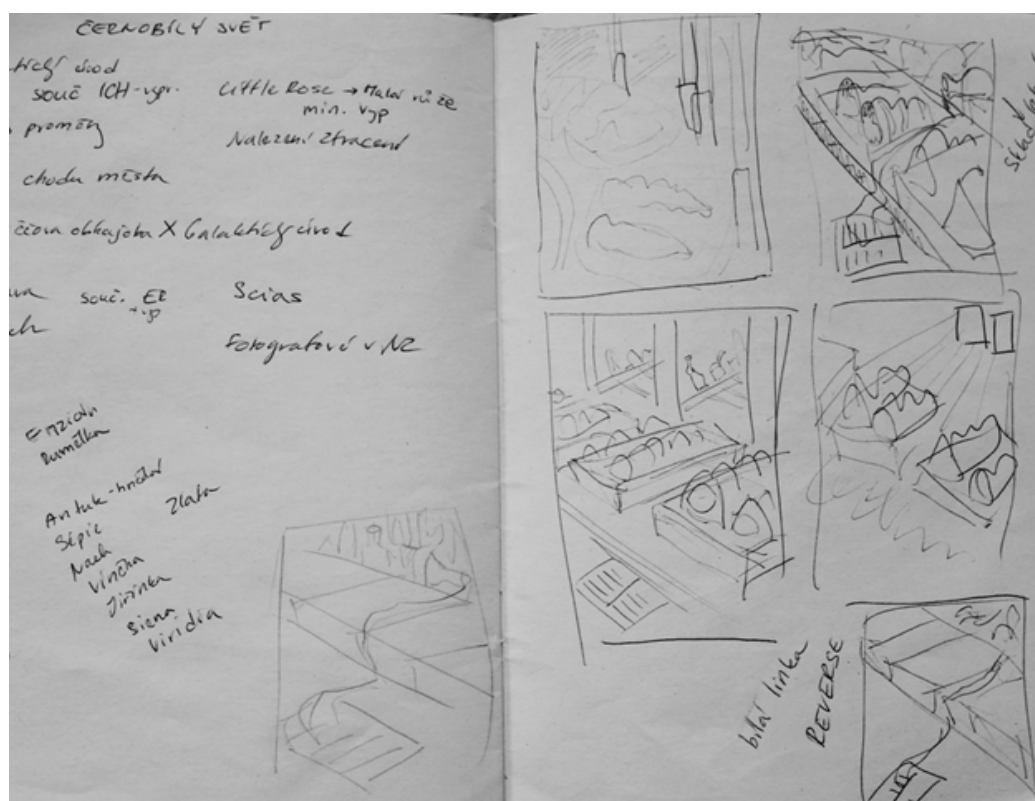
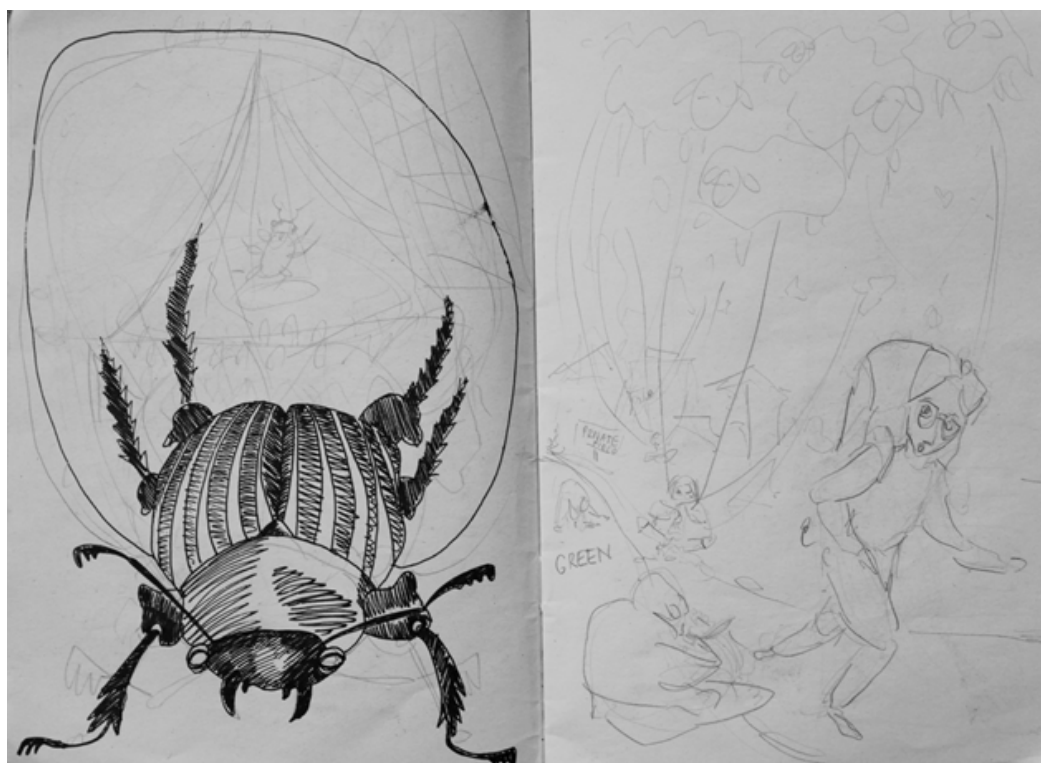

Foto vlastní

Příloha 6 - Návrh obálky

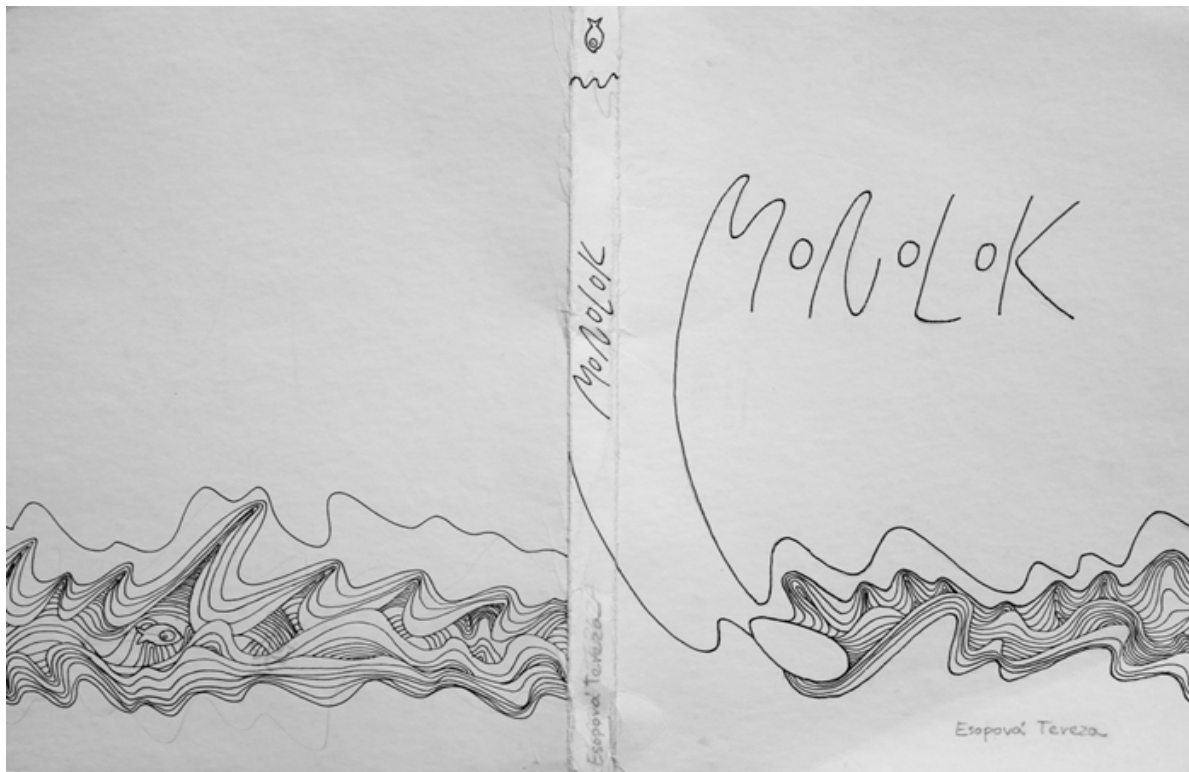

Foto vlastní

Příloha 7 - Vytváření variací obálky v programu Adobe Illustrator

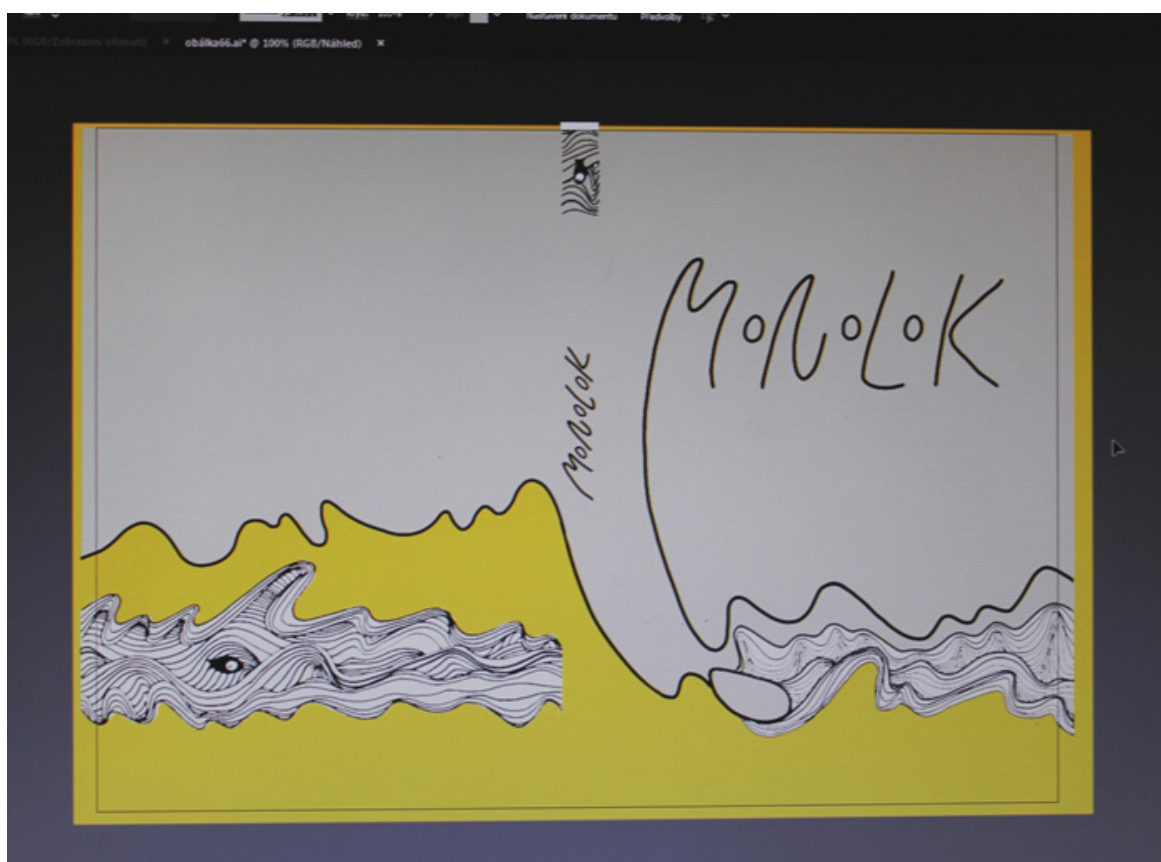

Foto vlastní

Příloha 8 - Vývoj ilustrace k povídce Motýli v Budapešti
Skica, výtisk linorytu kolorovaného akvarelem

Foto vlastní

Příloha 9 - Vývoj ilustrace k povídce Černobílý svět s modrýma očima
Výtisk litografie, kolorování litografie akvarelem

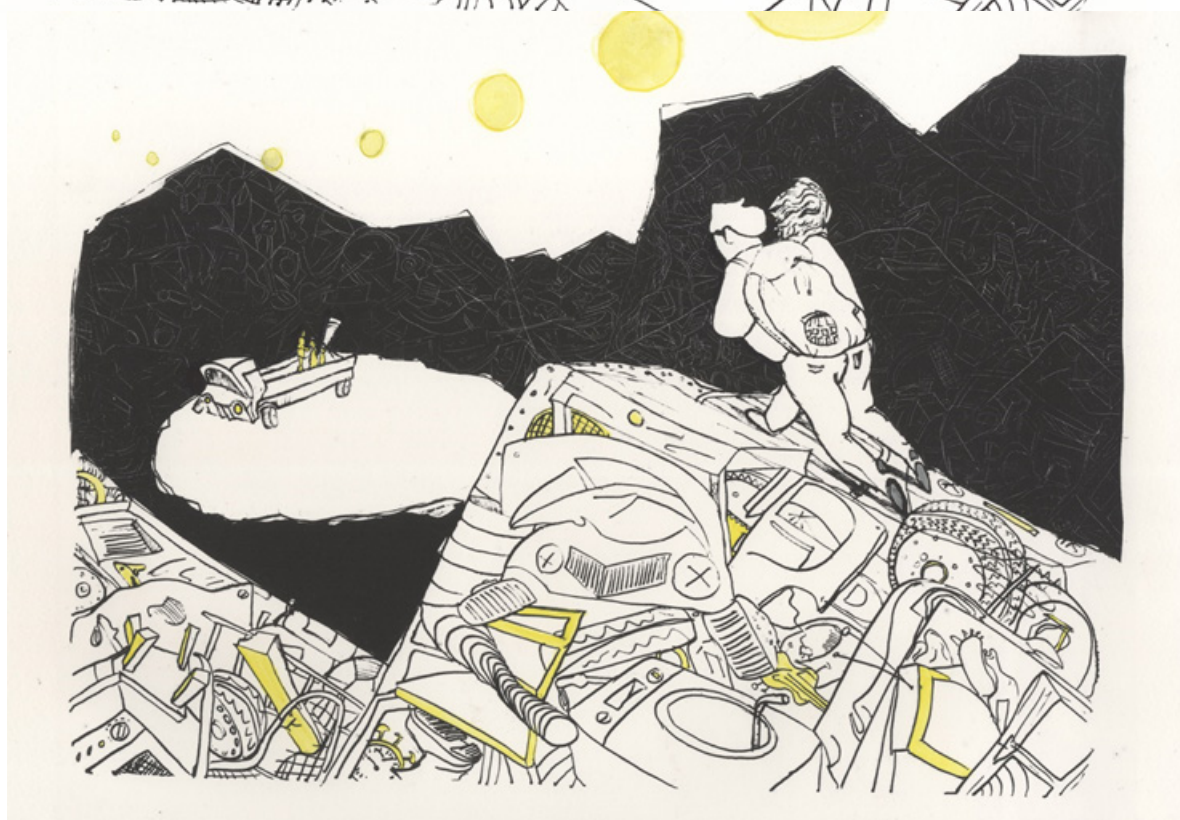

Foto vlastní

Příloha 10 - Maketa knihy

Foto vlastní

Příloha 11 - Hledání papíru

Foto vlastní

Příloha 12 - Hledání písma

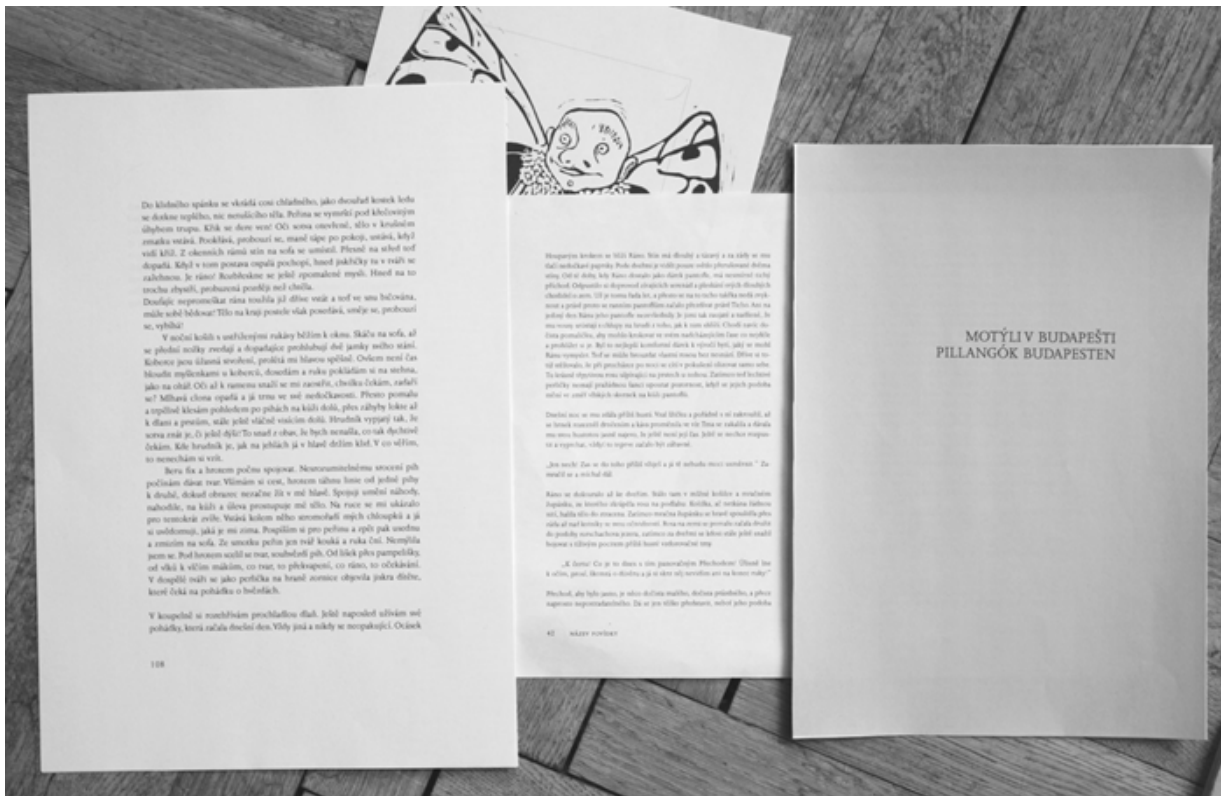

Foto vlastní

